

Economische kansen in Regio Groningen

24 september 2024

[Floris-Jan Sander - Regionaal Econoom RaboResearch](#)

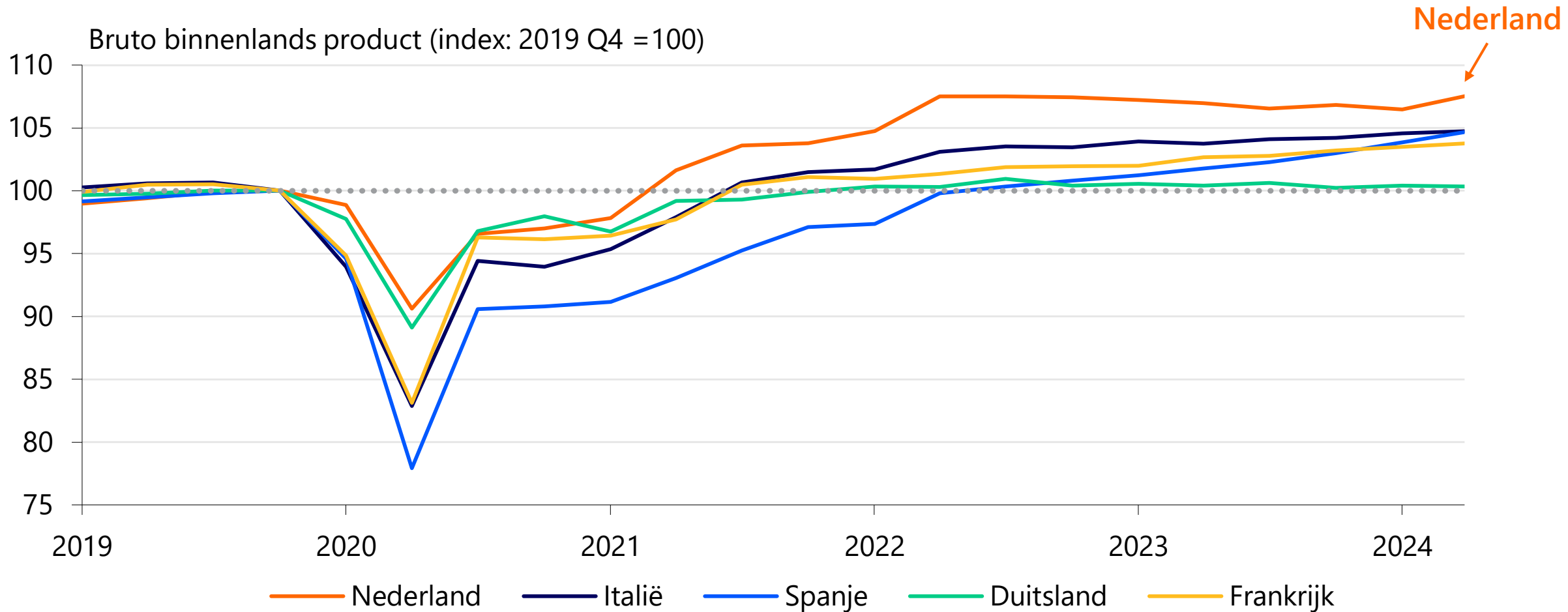
A man and a woman are standing in a server room. The man, on the left, is wearing a grey sweater over a white collared shirt and a blue lanyard. He is looking at a laptop held by the woman. The woman, on the right, is wearing a white button-down shirt and a blue lanyard. She is pointing at a server rack with her right hand. The server racks are dark with many small lights. The background is a brightly lit server room with rows of racks.

Economische ontwikkeling

Rabobank

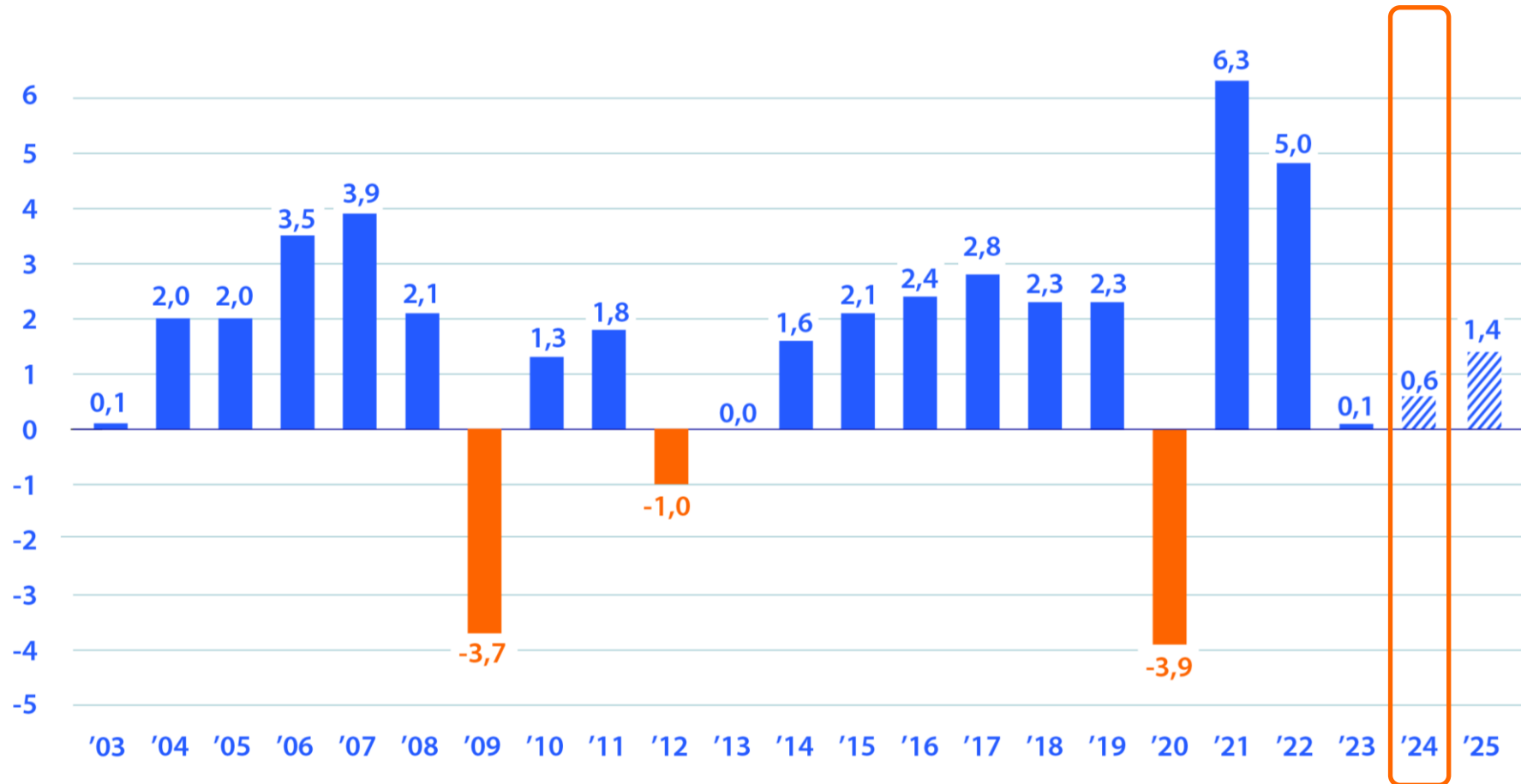
NLse economie harder gegroeid dan elders

Spanje en Duitsland zijn coronaklap nog nauwelijks te boven gekomen

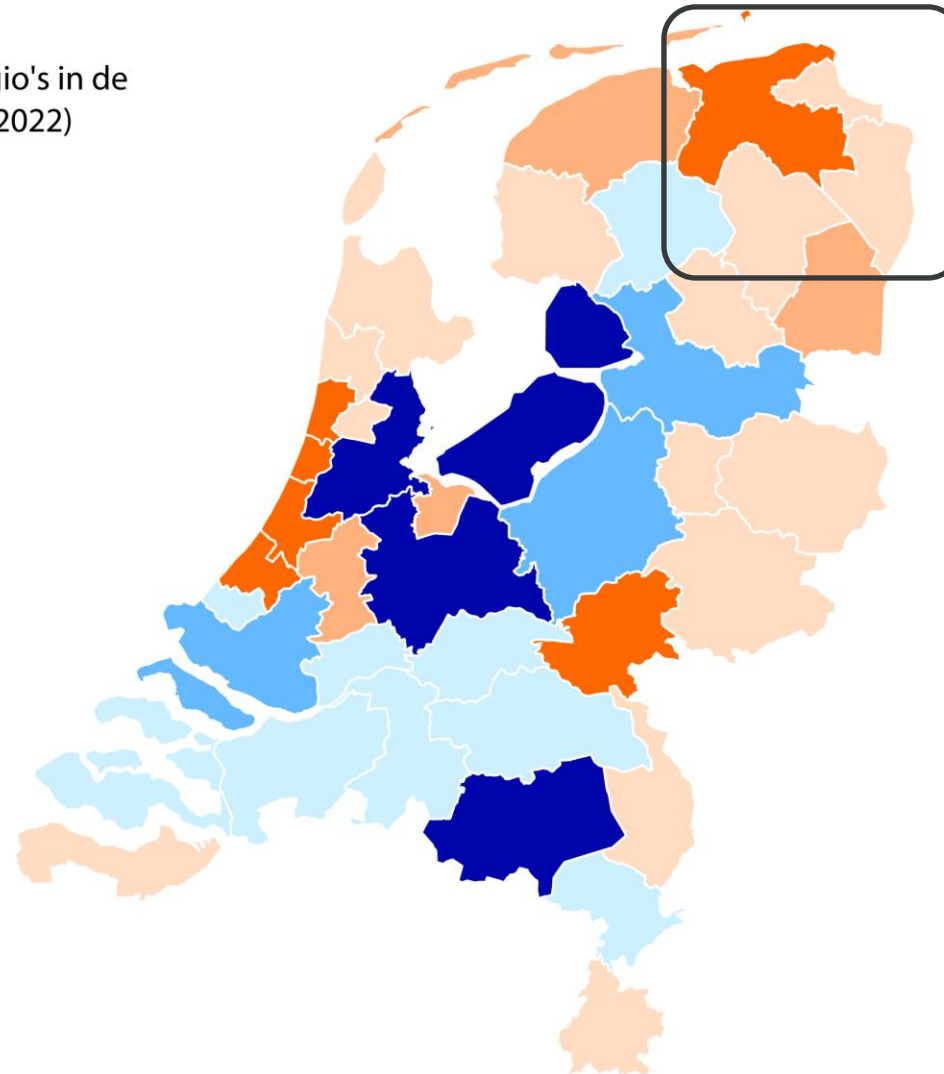
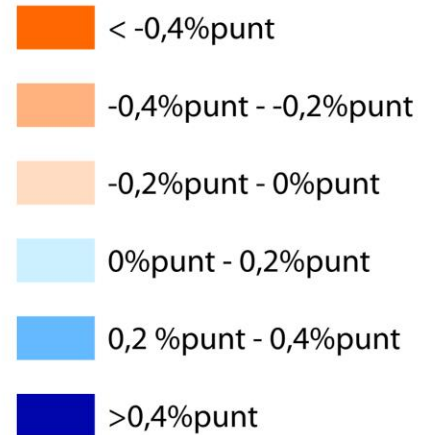
Komende jaren gematigde groei verwacht

Bbp-groei ▨ = raming RaboResearch

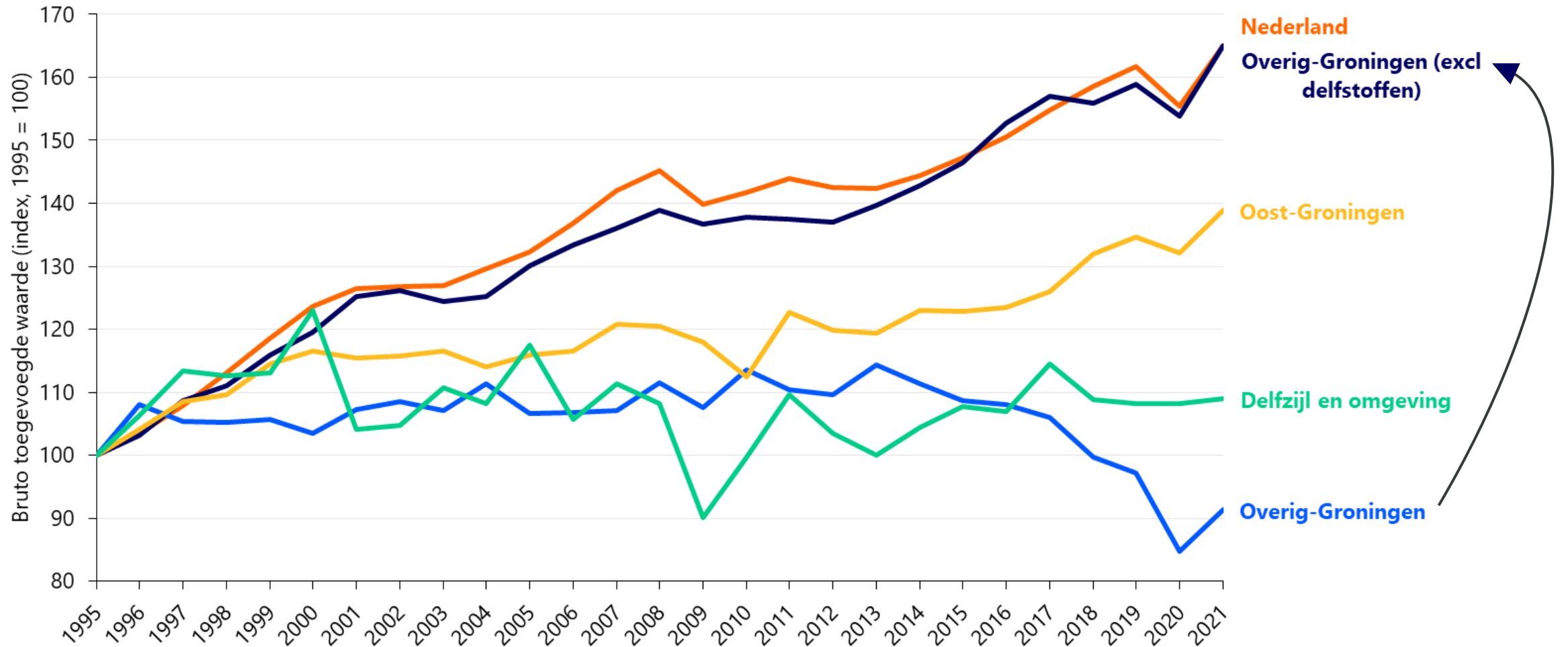
Economische verschillen tussen regio's nemen toe

Verandering van het aandeel van regio's in de Nederlandse economie (bbp, 1995 - 2022)

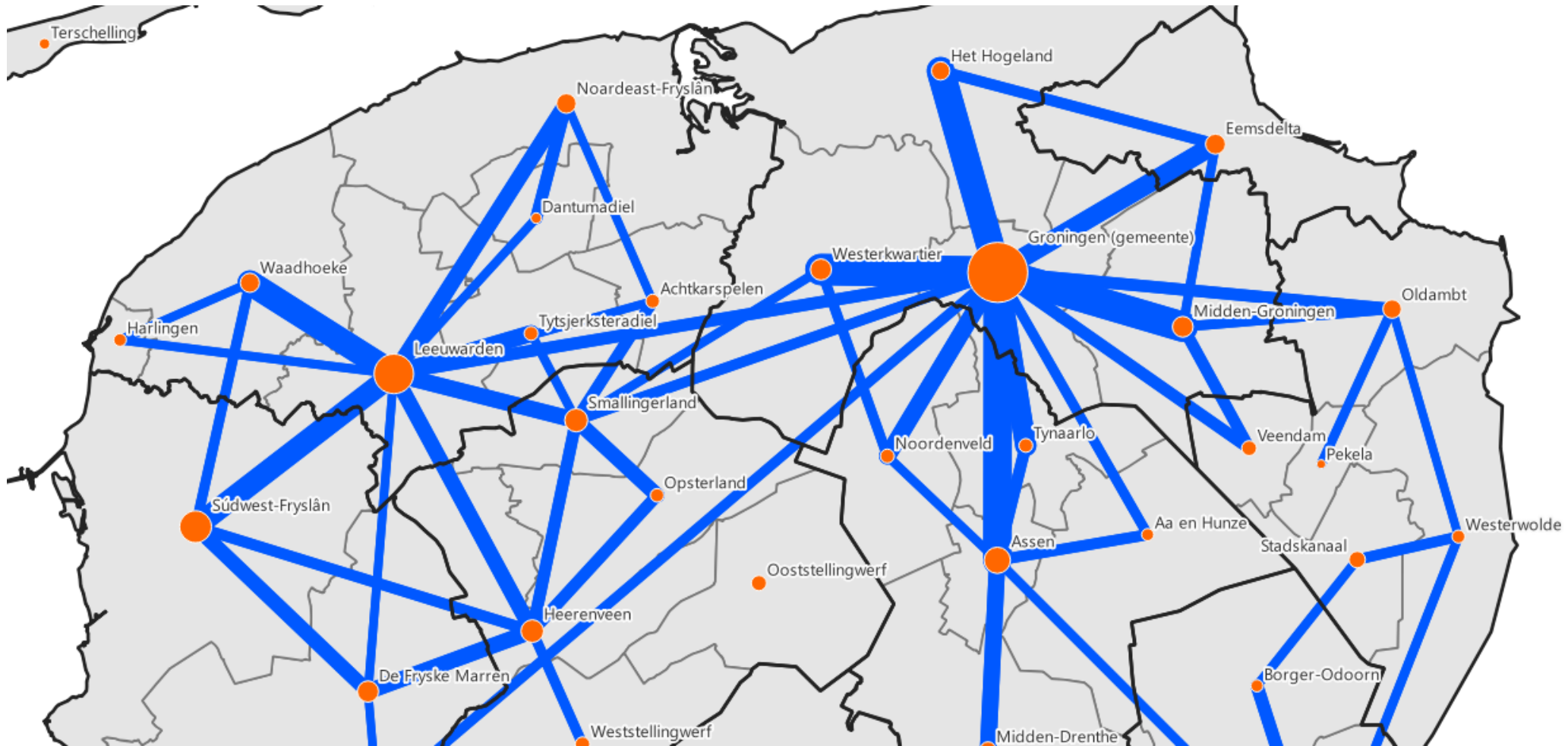

Maar delfstoffenwinning speelt een grote rol

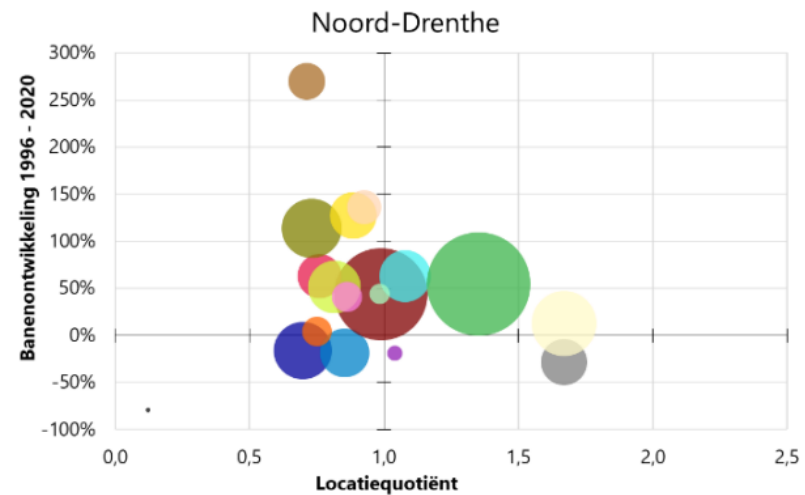
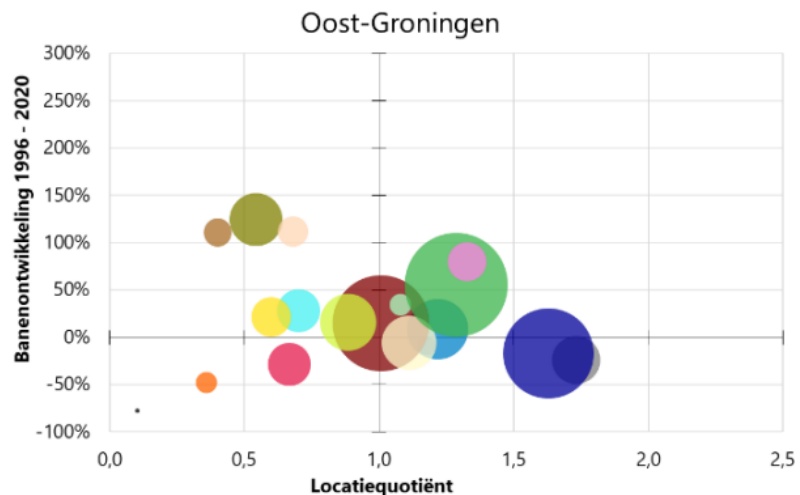
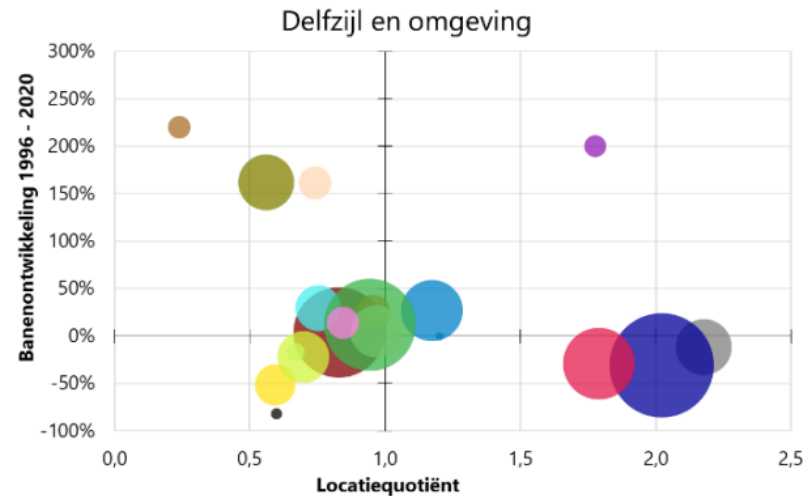
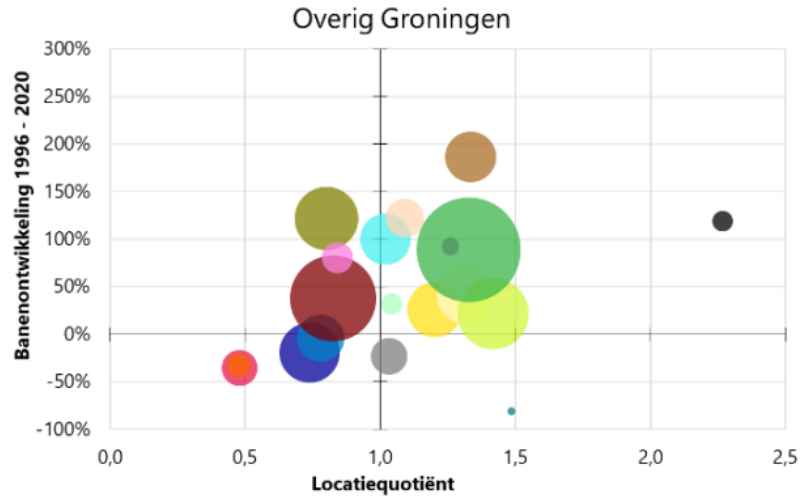
Zonder de sector delfstoffenwinning presteert Overig Groningen vergelijkbaar met NL

Woon-werkverkeer in Regio Groningen

Specialisaties Regio Groningen

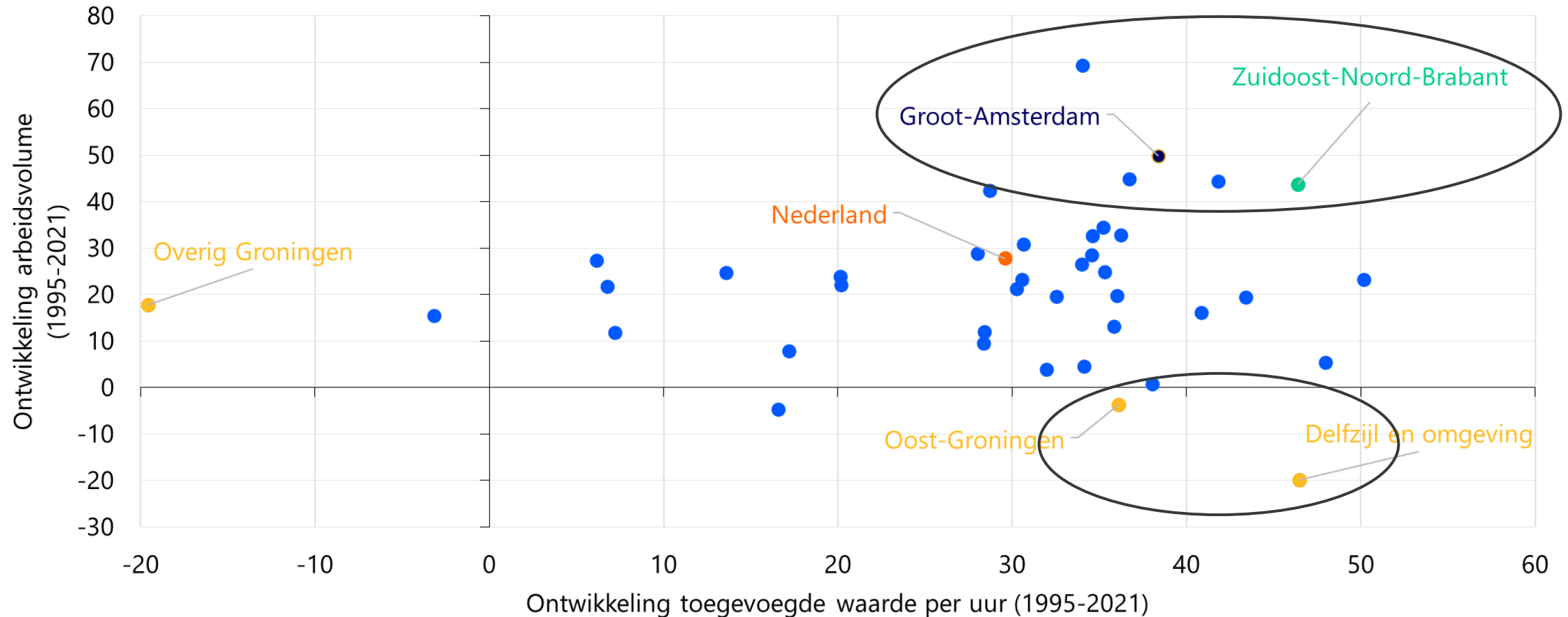

- Landbouw, bosbouw en visserij
- Energiesector
- Groot- en detailhandel
- Informatie en communicatie
- Advies en onderzoek
- Onderwijs
- Overige dienstverlening
- Delfstoffenwinning
- Watermanagement
- Vervoer en opslag
- Financiële instellingen
- Overige zakelijke dienstverlening
- Gezondheids- en welzijnszorg
- Industrie
- Bouwnijverheid
- Logies-, maaltijd- en drankverstrekking
- Onroerend goed
- Openbaar bestuur
- Cultuur, sport en recreatie

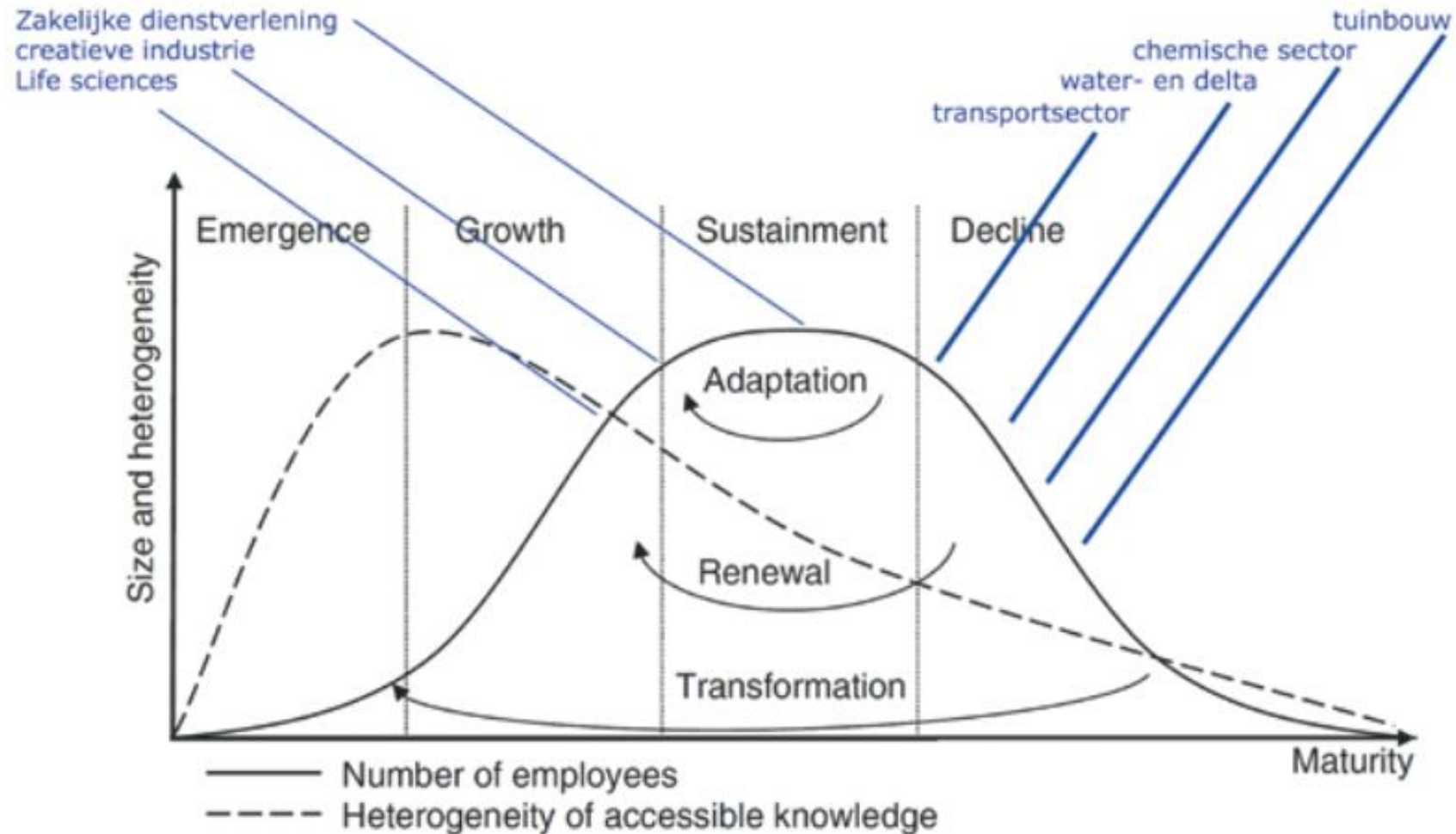

Het arbeidsvolume krimpt in delen van Groningen

Maar in Delfzijl en omgeving staat daar tegenover dat de productiviteit fors groeide

Lifecycle van sectoren

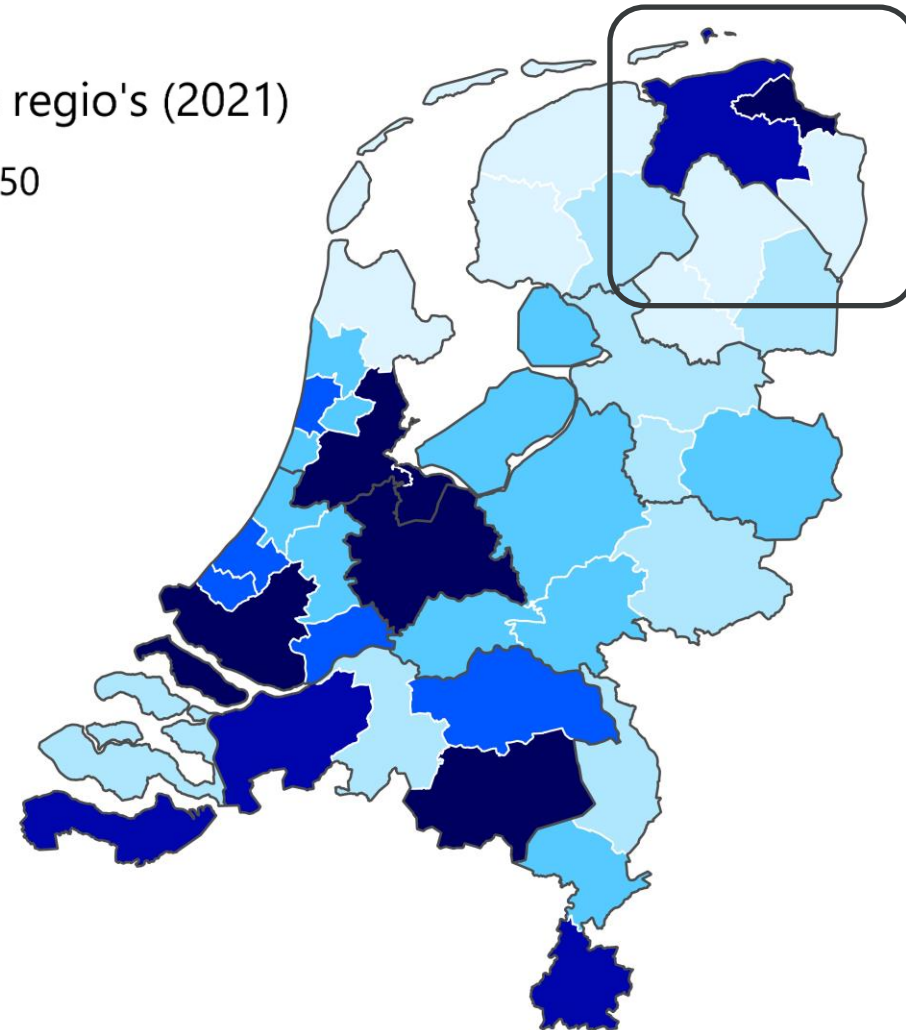
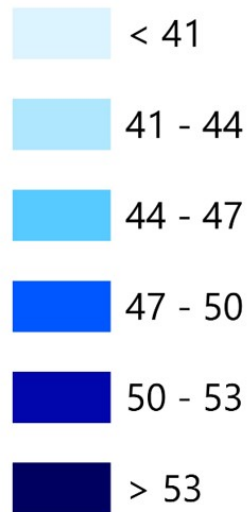

Arbeidsproductiviteit in Regio Groningen

Niveau van productiviteit het hoogst in Amsterdam, Utrecht en industrieregio's

Arbeidsproductiviteit in Nederlandse regio's (2021)

Toegevoegde waarde per uur, Nederland = 50

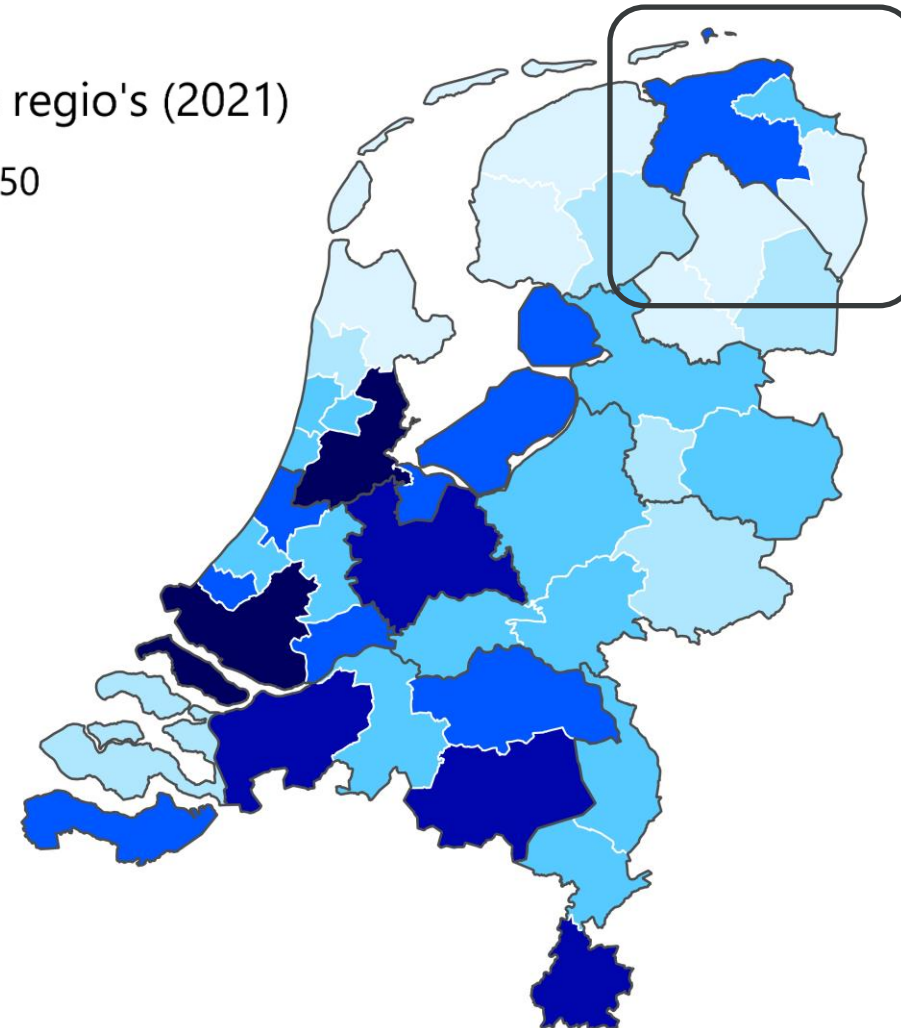
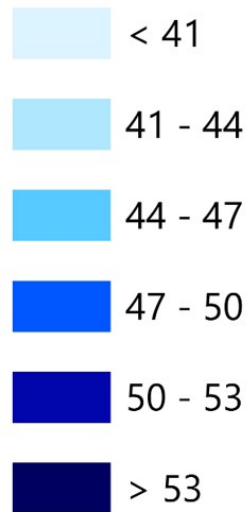

Arbeidsproductiviteit in Regio Groningen

Niveau van productiviteit het hoogst in Amsterdam, Utrecht en industrieregio's

Arbeidsproductiviteit in Nederlandse regio's (2021)

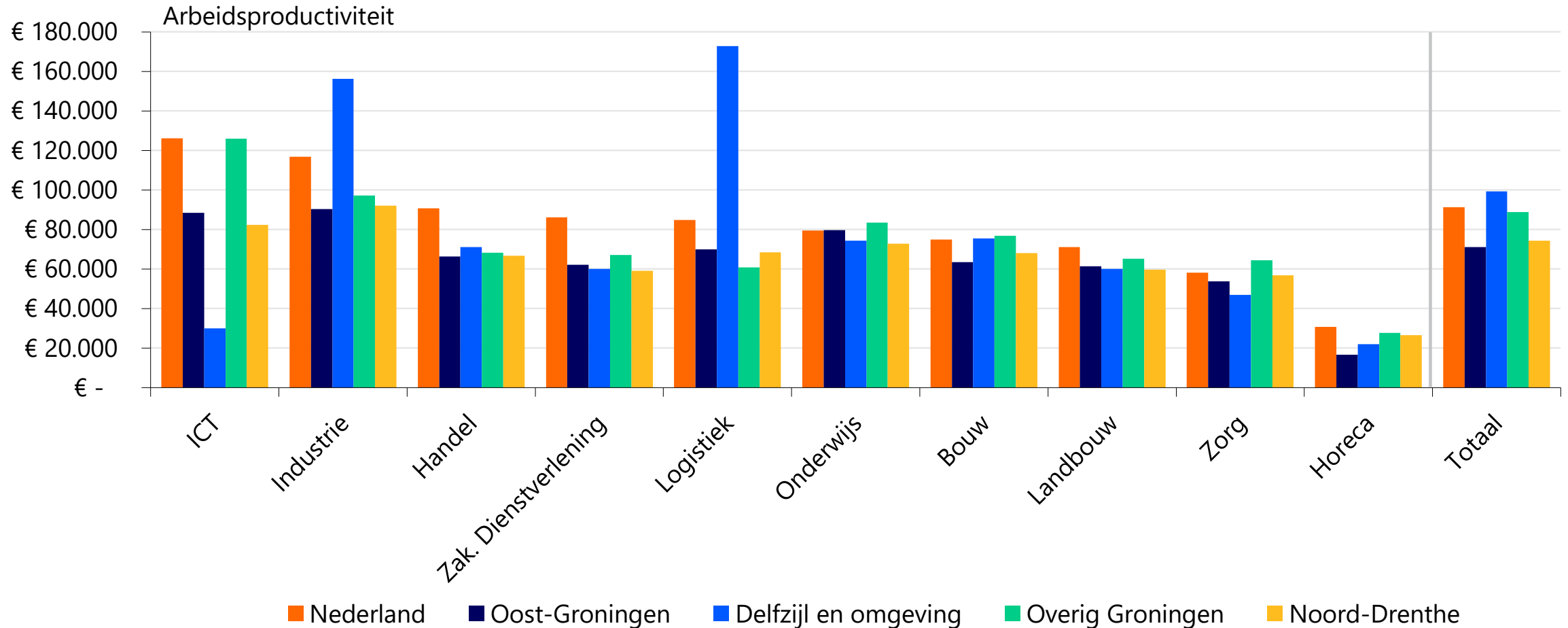
Toegevoegde waarde per uur, Nederland = 50

Gecorrigeerd voor
sectorstructuur

Productiviteit uitgesplitst naar sectoren

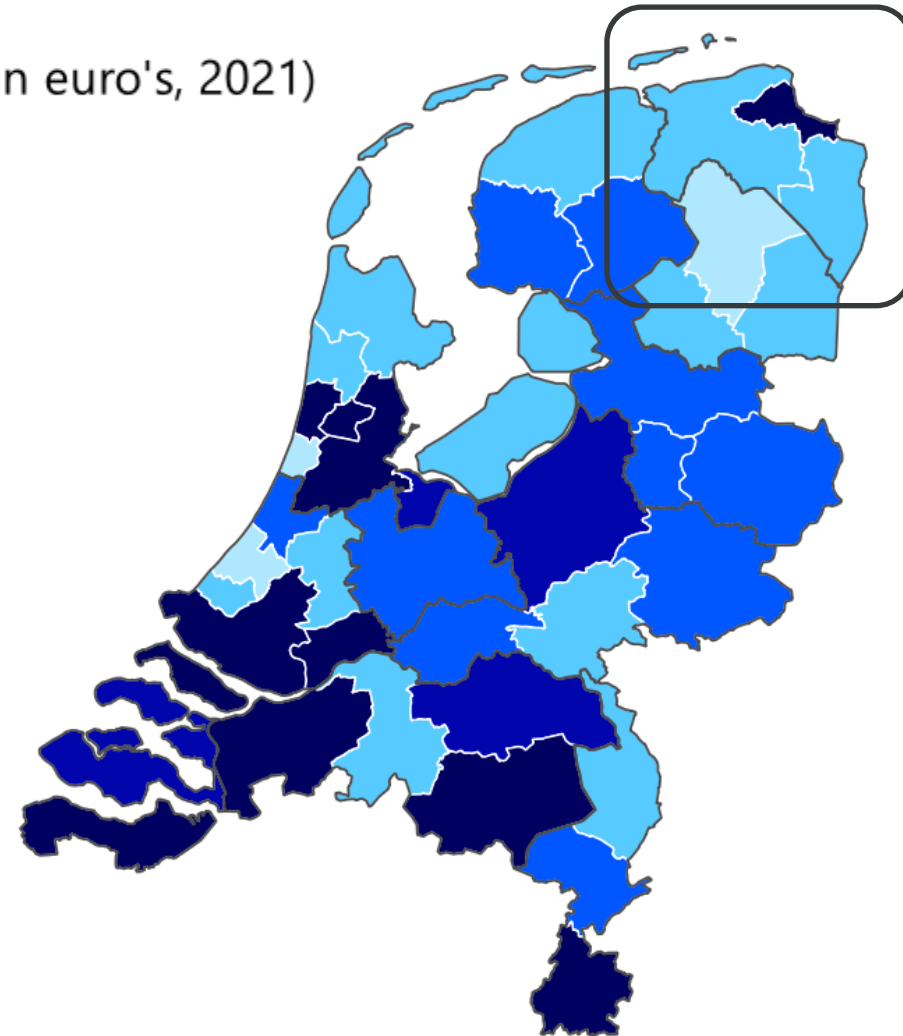
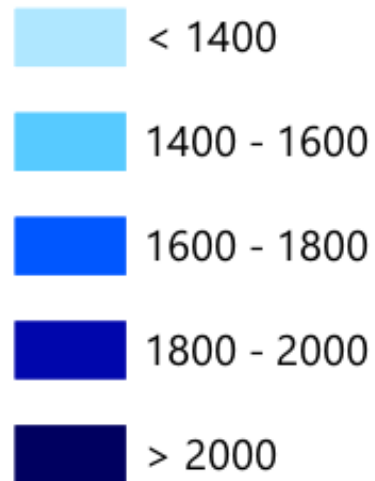
ICT (Overig-Groningen), industrie en logistiek (Delfzijl eo) vallen op

Investerings in R&D verhogen productiviteit

Regio Groningen scoort matig op R&D uitgaven

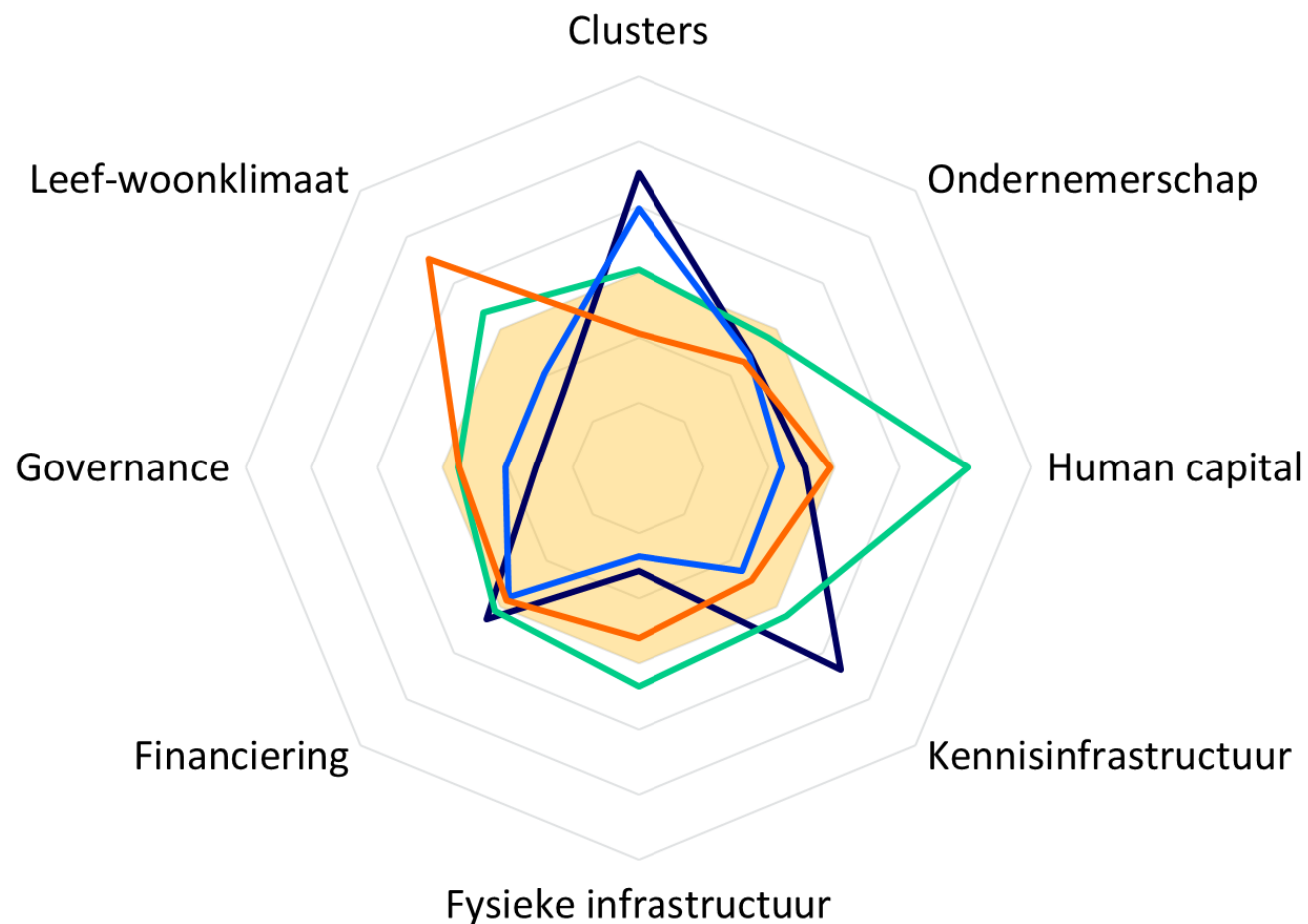
Investerings in O&O per arbeidsjaar (in euro's, 2021)

Wat bepaalt de productiviteit van regio's?

8 bepalende factoren voor regionaal-economische ontwikkeling gemeten

- Aandachtspunten voor Regio Groningen zijn **governance** en **ondernemerschap**

In dialoog met belangrijke stakeholders

- **De overheid is dominant en bedrijven zijn onvoldoende georganiseerd**
  - Geen evenwichtige triple helix, overheid maar ook onderwijs te dominant
  - Ondernemers moeten zich beter verenigen voordat ze een volwaardige plek hebben in de triple helix. Pas dan kunnen bedrijven het voortouw nemen bij de strategievorming van de regio
  - Goede initiatieven als 'Life Coöperative'
- **Onderwijsinstellingen moeten er op uit (en bedrijven meer initiatief tonen)**
  - Groningen als stad met een groot aanbod aan opleidingen (alle niveaus) heeft een unieke uitgangspositie
  - Toch sluiten studies nog onvoldoende aan op regionale bedrijfsleven
  - Behoefte aan vroegtijdigen ontmoetingen tussen scholieren/studenten en bedrijven
- **Bescheidenheid werkt tegen**
  - Onbekendheid bij studenten van Groningse bedrijven
  - Soms ook taalbarrière omdat bij veel bedrijven Nederlands de voertaal is, waardoor Engelsprekenden er niet kunnen stage lopen of werken
- **Benut het unieke leef-woonklimaat in het ommeland**
  - Werkgelegenheid in kennisintensieve sectoren leidt ook tot werkgelegenheid in dienstensectoren (kappers, kinderopvang, recreatie)

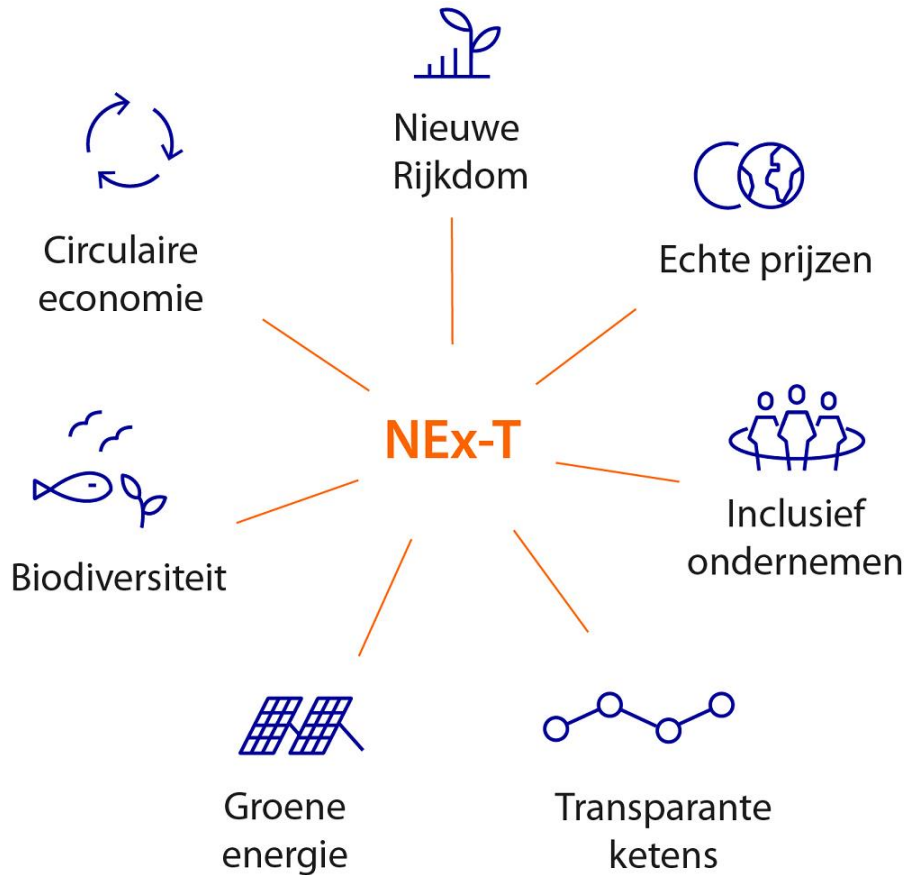
Conclusies (deel 1)

- In Delfzijl en omgeving en Oost-Groningen is de economie de afgelopen decennia aanzienlijk productiever geworden, maar dit is niet gepaard gegaan met banengroei. De grote sectoren in deze regio's – zoals de industrie en logistiek – staan voor de opgave zichzelf te vernieuwen (diversificatie). De energiesector kan hier een rol in spelen omdat er veel energie-intensieve industrie is in het ommeland van Groningen
- Stad Groningen is juist meer gespecialiseerd in ICT, zorg en onderwijs. Het is belangrijk om als regio te bouwen op de sectoren waar je veel kennis van in huis hebt. De ICT is een productieve en kennisintensieve sector. Gerelateerd aan gezondheid zijn er kansen in bijvoorbeeld de life-sciences
- De productiviteitsgroei in Nederland loopt steeds verder terug, en dat terwijl de toenemende vergrijzing ons dwingt om steeds productiever te werken (als we ons welvaartsniveau dat we nu hebben willen behouden). De productiviteit van regio's in Noord-Nederland blijft over het algemeen wat achter bij andere regio's, dus deze uitdaging is extra relevant voor deze regio's
- Investerings in onderzoek en ontwikkeling (O&O/R&D) zijn daarbij erg belangrijk. Onderzoek toont aan dat hogere R&D uitgaven leiden tot een hogere productiviteit. Nederland scoort wat betreft R&D uitgaven relatief slecht ten opzichte van veel omliggende landen. We zitten als NL bijvoorbeeld niet op de 3% norm ([Op naar drie procent | Rathenau Instituut](#)). De R&D uitgaven van Regio Groningen liggen iets onder het Nederlands gemiddelde zitten; het is dus voor deze regio extra relevant om voldoende te investeren in R&D. Hierbij is het belangrijk dat zowel publieke als private partijen (meer) investeren in R&D; het moet een goede balans zijn. Goede governance helpt daarbij (zie ook slide 'In dialoog met belangrijke stakeholders')
- Tot slot, als we kijken naar factoren die bepalend zijn voor het verdienvermogen van regio's zien we dat ondernemerschap en governance factoren waar ruimte voor verbetering is in Regio Groningen

An aerial photograph of a modern building with a large array of solar panels on its roof. The building is surrounded by a parking lot with several cars parked. The surrounding area includes a green lawn, a road, and a large field of dry, brown vegetation. The text 'Transitie naar een duurzame en inclusieve economie' is overlaid on the image in a white, sans-serif font.

Transitie naar een duurzame en inclusieve economie

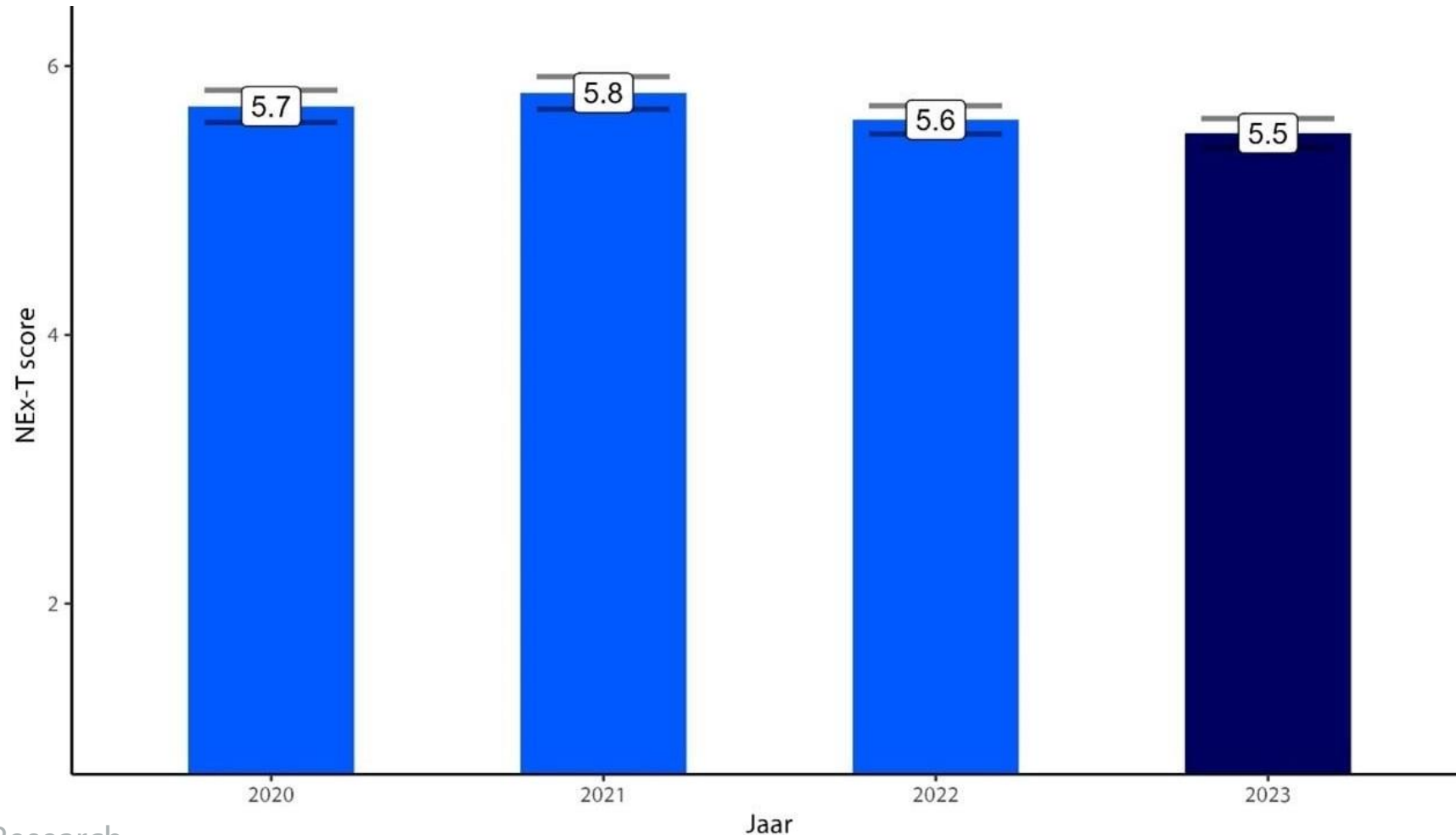
Transitie naar een nieuwe economie gemeten

- De Nieuwe Economie index voor Transitie van het bedrijfsleven (NEx-T)
- 21 indicatoren, 7 dimensies
- Jaarlijkse survey onder 1500 bedrijven
- Alle sectoren en regio's in Nederland

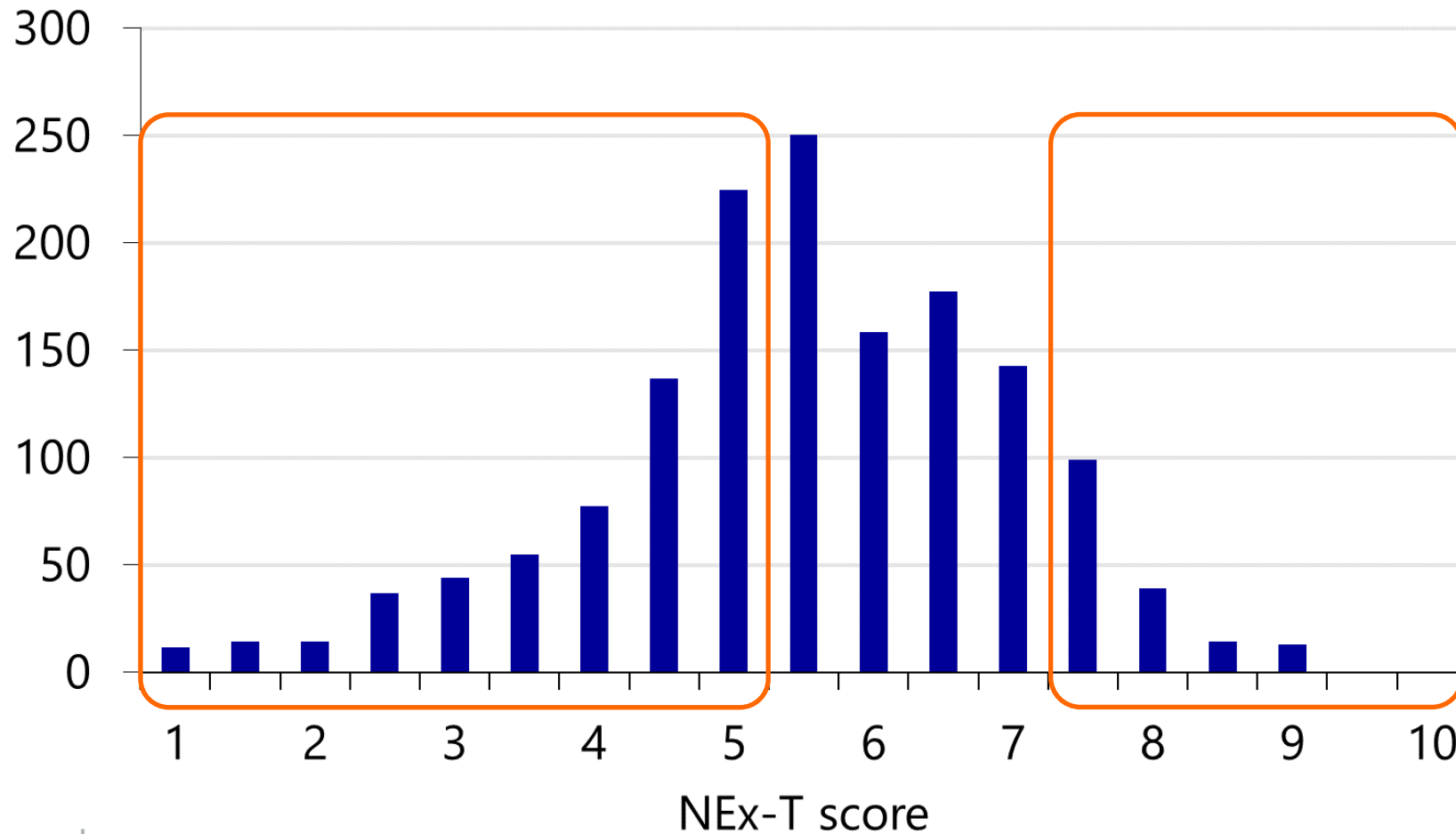
Nauwelijks ontwikkeling in de transitie

Transitie naar een nieuwe economie stopt

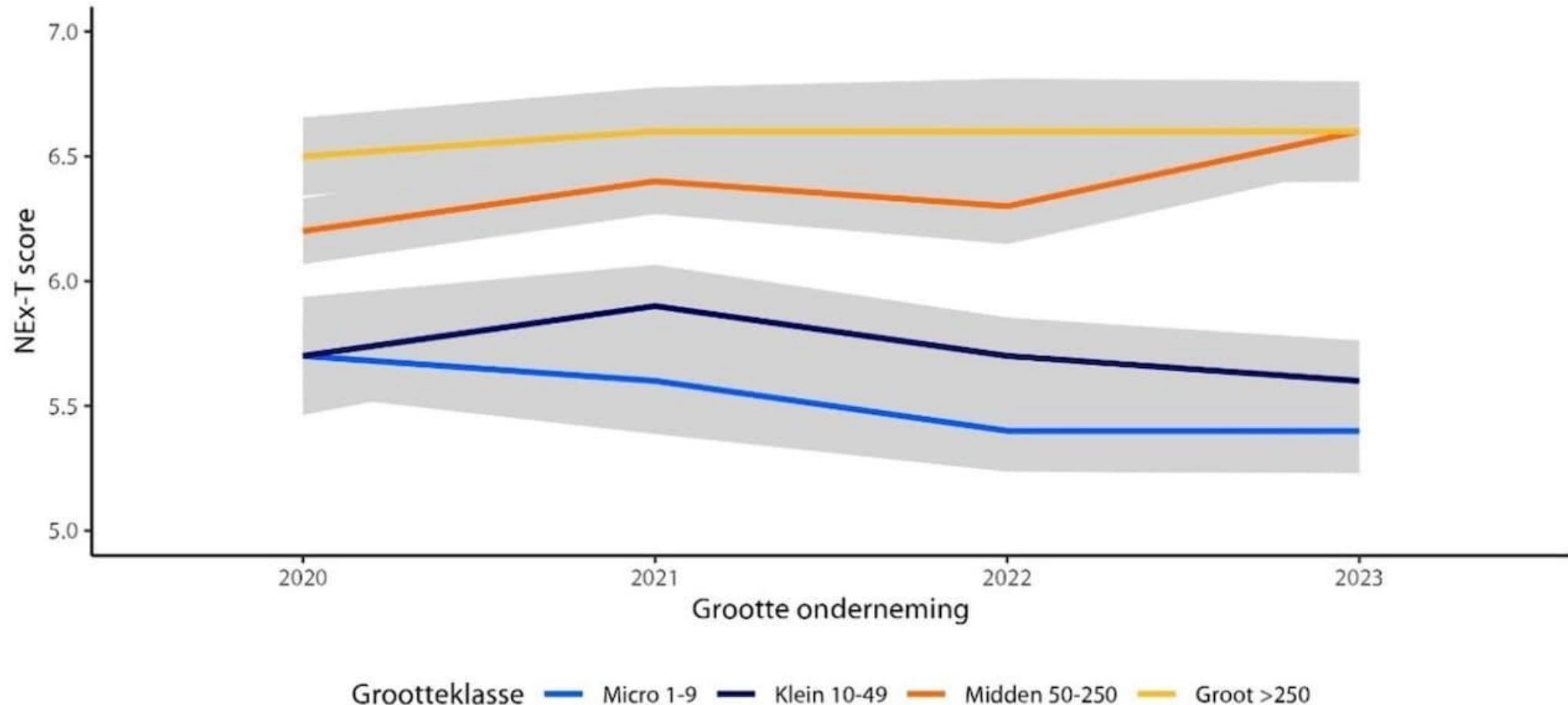
Een kleine kopgroep

En een grote groep achterblijvers die nog in beweging moet komen

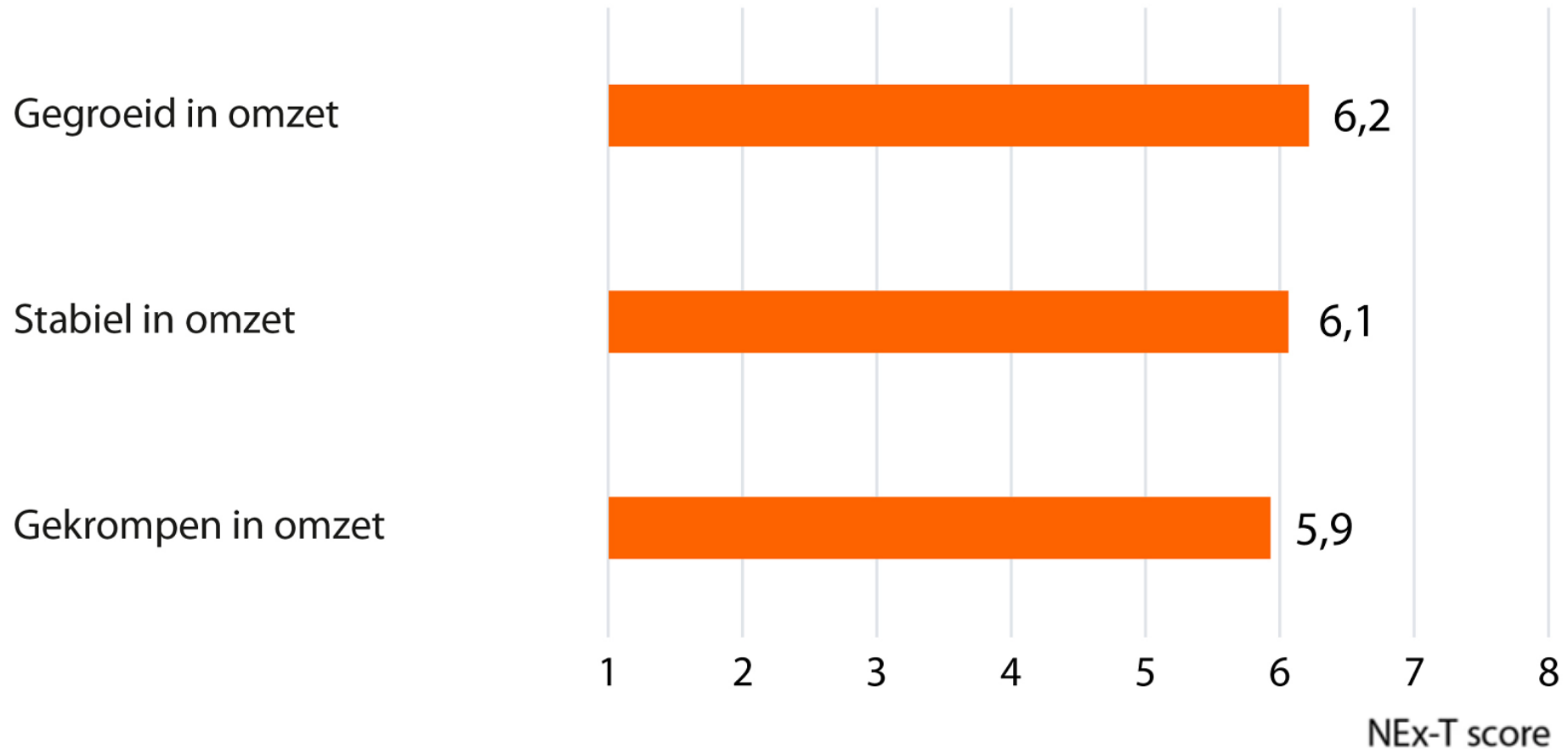
Verschillen tussen bedrijven nemen toe

Kleinere bedrijven op grotere achterstand in transitie naar nieuwe economie

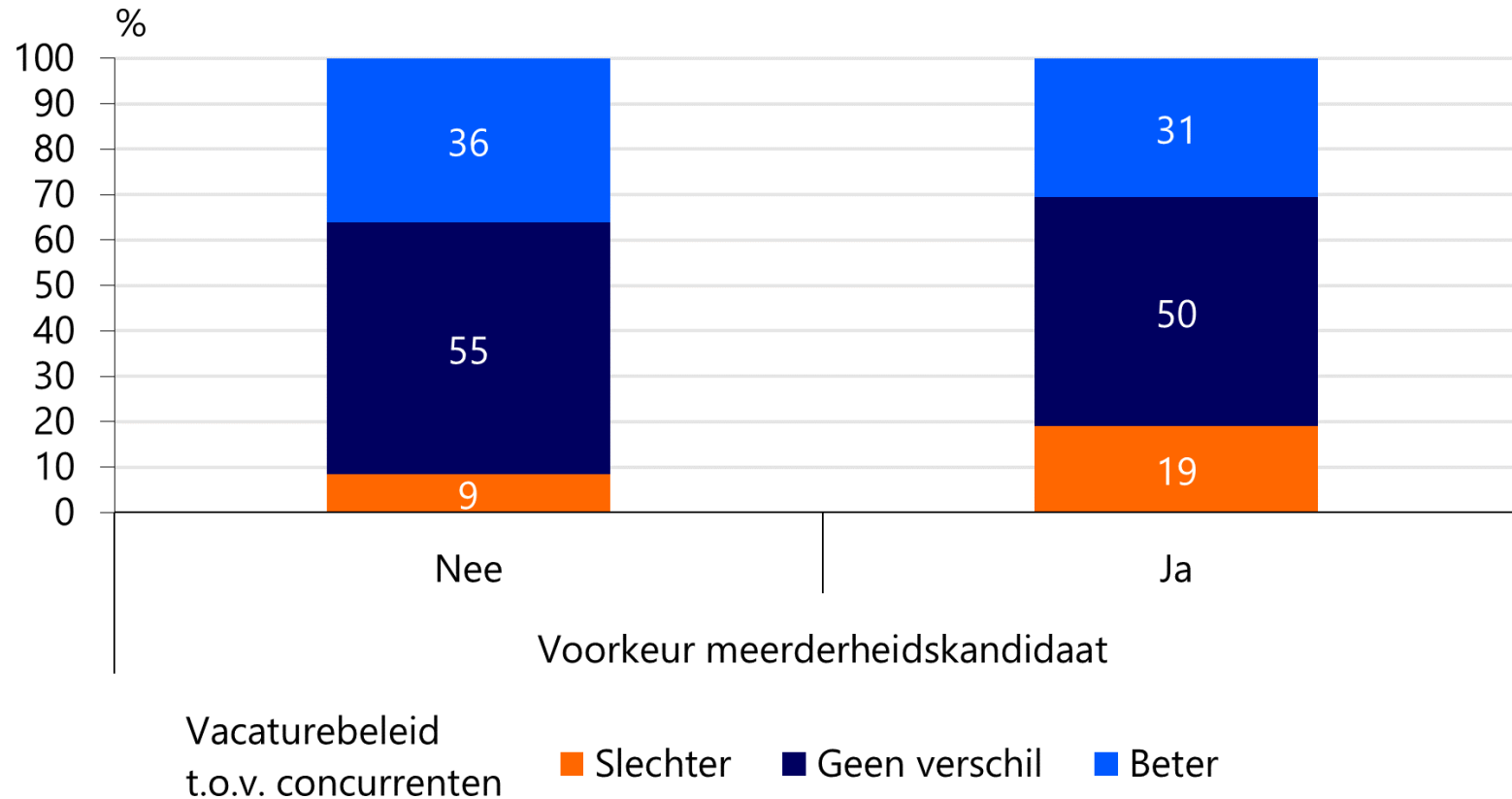
De transities kosten alleen maar geld?

Nee! Bedrijven met een hoge NEx-T score groeien doorgaans in omzet

Inclusieve bedrijven ervaren minder krapte

Zij ervaren 10% minder arbeidsmarktkrapte dan concurrenten in de sector

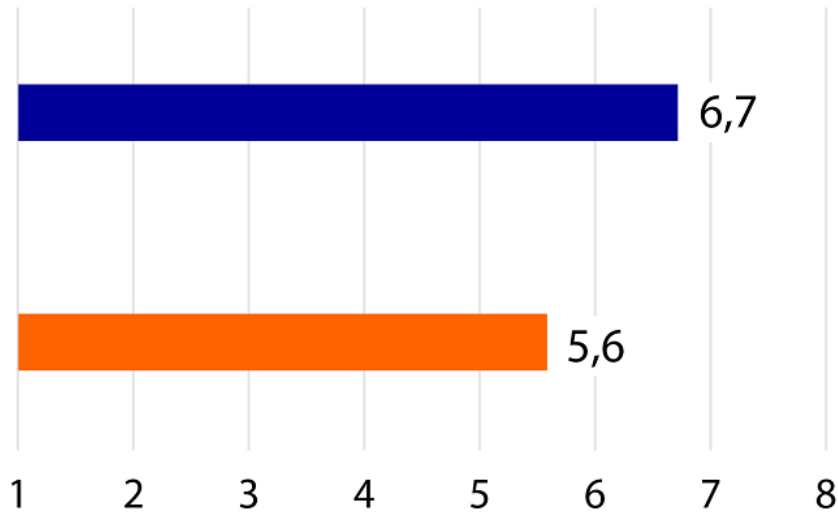

Hoe breng je verandering?

Reken management af op verduurzaming en maatschappelijke impact

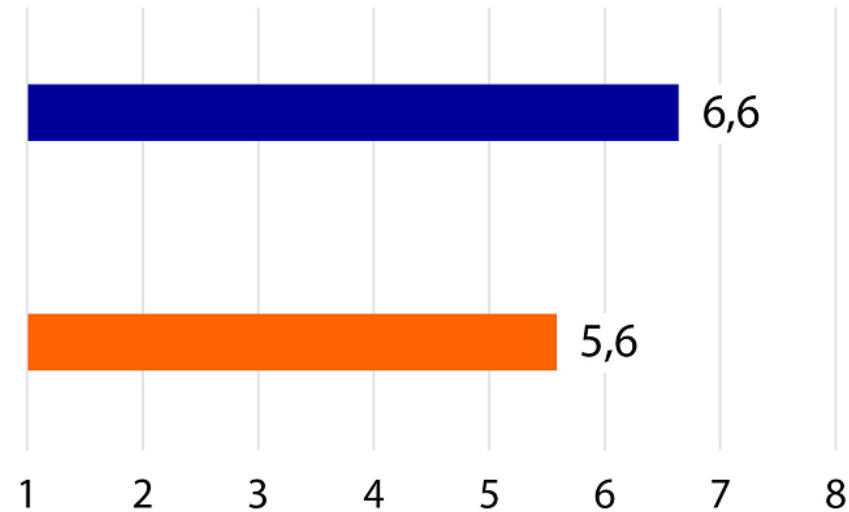
Panel A

Afrekening management op verduurzaming

Panel B

Afrekening management op maatschappelijke impact

■ wel afrekening ■ geen afrekening

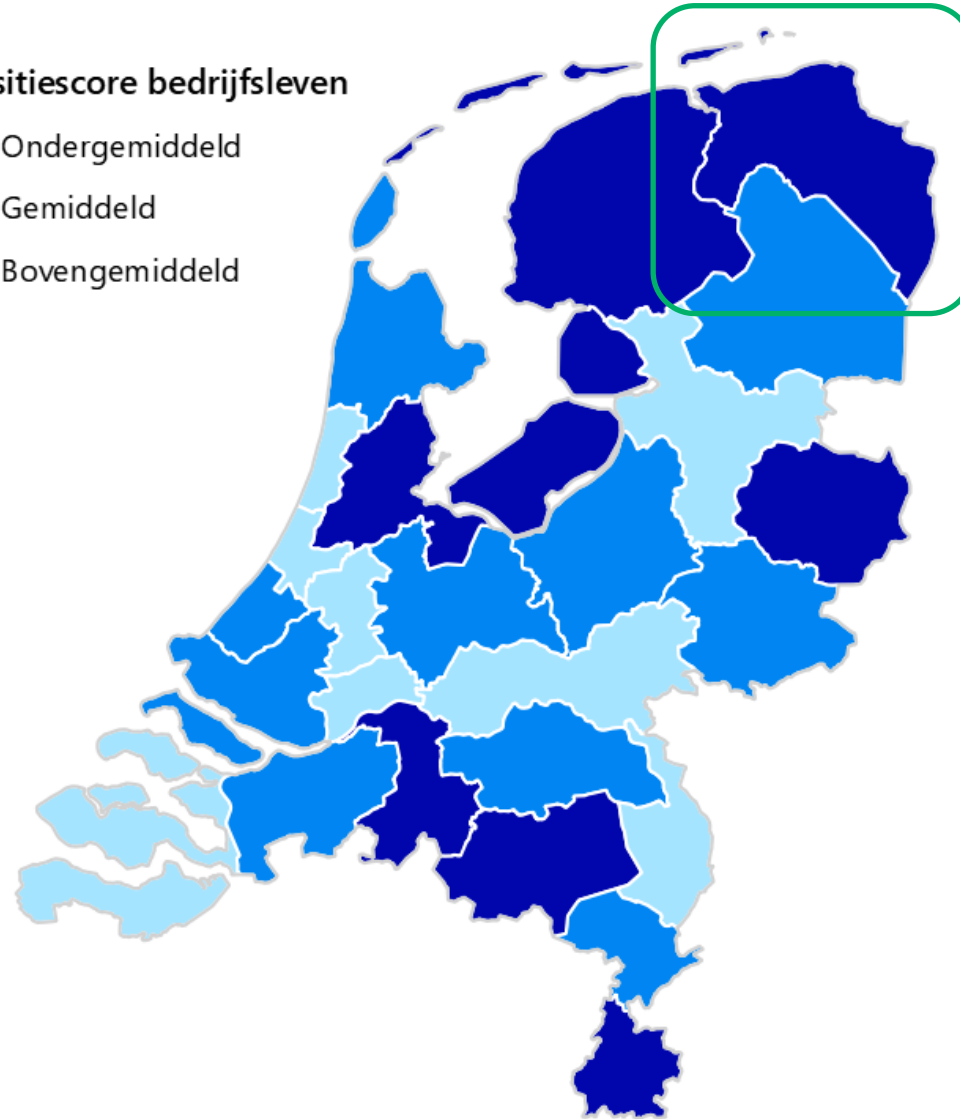
Regio Groningen scoort *bovengemiddeld*

Transitiescore bedrijfsleven

Ondergemiddeld

Gemiddeld

Bovengemiddeld

*In Groningen zijn
relatief veel
koplopers en
weinig
achterblijvers*

Conclusies (deel 2)

- Grote opgave voor Nederland maar ook Regio Groningen in de transitie naar een duurzame en inclusieve economie. Biedt kansen, maar ook noodzakelijk
- Zeker buiten stad Groningen zijn de industrie en de logistiek relatief grote sectoren, en juist deze sectoren staan voor een grote uitdaging wat betreft de transitie. Energiecrisis toonde kwetsbaarheid
- Vooral het kleinere MKB staat voor uitdagingen om duurzamer en inclusiever te worden. Grotere bedrijven zijn gemiddeld verder

An aerial photograph of a city at sunset. The sun is low in the sky, creating a warm, golden glow over the entire scene. In the foreground, a large, historic Gothic church with a prominent spire is visible. The city is densely packed with buildings of various architectural styles, including modern high-rises and older, multi-story structures. The overall atmosphere is peaceful and scenic.

*Dank u voor
uw aandacht!*

Rabobank